

29.05.2019

Засідання Президії НАН України 29 травня 2019 року

29 травня 2019 р. під головуванням Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона відбулося чергове засідання Президії НАН України ([Національна академія наук України](#)).

Спершу академік Борис Патон вручив державні нагороди вченим, відзначеним до Дня науки згідно з Указом Президента України – за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, культурний розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм. Нагороди отримали:

– президент Національного центру «Мала академія наук України» академік Станіслав Довгий – орден князя Ярослава Мудрого V ступеню;

– заступник директора з наукової роботи Інституту історії України НАН України член-кореспондент НАН України Олександр Реєнт – орден «За заслуги» I ступеню;

– завідувач відділу Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України доктор юридичних наук, професор Наталія Малишева – орден «За заслуги» III ступеню;

– завідувач відділу Інституту всесвітньої історії НАН України доктор політичних наук, професор Ольга Зернецька – орден Княгині Ольги III ступеню;

– провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України доктор політичних наук, професор Володимир Горбатенко – почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки»;

– провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України доктор юридичних наук, професор Павло Кулинич – почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки»;

– провідний науковий співробітник Центру інноваційних медичних технологій НАН України кандидат медичних наук Олександр Калашников – почесне звання «Заслужений лікар України»;

– завідувач відділу Центру інноваційних медичних технологій НАН України кандидат медичних наук Сергій Косюхно – почесне звання «Заслужений лікар України».

Далі учасники зібрання заслухали дві наукові доповіді.

З теми «Біофізики канцерогенезу простати: новий погляд на проблему» виступив завідувач відділу нервово-м'язової фізіології Інституту фізіології імені О. О. Богомольця НАН України член-кореспондент НАН України Ярослав Шуба.

В Інституті фізіології імені О. О. Богомольця НАН України досягнуто значних успіхів у дослідженні клітинних, молекулярних і біофізичних механізмів канцерогенезу.

Зокрема, отримано важливі результати для з'ясування фундаментальних питань залучення мембранних кальційтранспортних структур, а також змін механізмів регуляції внутрішньоклітинного кальцієвого гомеостазу в злоякісне переродження епітеліальних клітин простати та виявлення молекулярних мішеней при лікуванні раку простати.

Уперше отримано дані щодо молекулярної природи кальційпроникних іонних каналів плазматичної мембрани, що беруть участь у стимулюванні проліферації та набутті стійкості до програмованої загибелі (апоптозу) епітеліальних клітин простати.

Показано, що перехід до невиліковного андрогеннезалежного раку простати супроводжується перебудовою механізмів внутрішньоклітинного кальцієвого сигналювання ракових клітин. В основі цієї перебудови лежить зменшення сталого надходження кальцію, взаємопов'язаного зі ступенем наповнення внутрішньоклітинних кальцієвих депо ендоплазматичного ретикулума, що підвищує резистентність до апоптозу, з одночасним посиленням надходження кальцію, залежного від метаболізму арахідонової кислоти, який через активацію Ca^{2+} -залежного транскрипційного фактора стимулює проліферацію ракових клітин.

Ідентифіковано каналоформульний білок Orai3, надекспресія якого при раку простати призводить до вказаних онкогенних змін у шляхах надходження кальцію в епітеліальні клітини.

Отримані результати є перспективними для пошуку засобів селективного впливу на специфічні молекулярні структури кальцієвого гомеостазу андрогеннезалежних клітин раку простати, зокрема білок Orai3, з метою пригнічення проліферативної активності та підвищення проапоптичного потенціалу цих клітин.

«Про заходи з відзначення 75-річчя Головної астрономічної обсерваторії НАН України» поінформував директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України, член Президії НАН України академік Ярослав Яцків.

17 липня 2019 р. виповнюється 75 років від дня заснування Головної астрономічної обсерваторії НАН України, розвиток і становлення якої – як провідного вітчизняного та міжнародного центру наукових досліджень у галузі астрономії, астрофізики та фізики космосу – пов'язане з діяльністю видатних учених – академіків О. Я. Орлова та Є. П. Федорова, членів-кореспондентів В. П. Цесевича й А. О. Яковкіна, професора Е. А. Гуртовенка й інших.

Учені Обсерваторії зробили вагомий внесок у скарбницю світової науки. Зокрема, широке міжнародне визнання отримали їхні роботи з теорії нутації Землі, побудови глобальних систем відліку, фізики планет та Сонця, блакитних компактних карликових галактик з екстремально низьким вмістом важких елементів, визначення вмісту первинного гелію у Всесвіті, дослідження структури й кінематики Галактики і Всесвіту в цілому, теоретичного моделювання та дистанційного зондування об'єктів Сонячної системи методами астрофотометрії та поляриметрії.

Прикладні дослідження Головної астрономічної обсерваторії НАН України спрямовані на підтримку координатно-часового забезпечення потреб країни, розроблення ефективних систем комп'ютерних обчислень наукового спрямування, дослідження динаміки та фізики земної атмосфери, зміцнення обороноздатності країни. Обсерваторія бере активну участь у виконанні Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми.

Головна астрономічна обсерваторія НАН України координує та виконує низку великих міжнародних науково-дослідних проектів, спрямованих на

розвиток глобальної навігаційної супутникової системи, космічної геодинаміки, фізики Сонця, зоряної, галактичної та позагалактичної астрофізики.

Наукові досягнення працівників обсерваторії відзначено високими міжнародними і державними нагородами: Премією імені Рене Декарта Європейського Союзу, Державними преміями СРСР, УРСР та України, Почесними грамотами Президії Верховної ради України, преміями імені видатних учених України, орденами, медалями та почесними званнями.

З нагоди 75-річчя Головної астрономічної обсерваторії НАН України заплановано низку заходів, у тому числі, дні відчинених дверей та екскурсії для студентів закладів вищої освіти у Музеї історії Головної астрономічної обсерваторії НАН України й організація аматорських астрономічних спостережень, міжнародну конференцію «Астрономія в Україні: від археоастрономії до астрофізики високих енергій», спільне засідання вченої ради Головної астрономічної обсерваторії НАН України та Бюро Відділення фізики і астрономії НАН України.

Потому присутні розглянули низку кадрових і поточних питань, зокрема, про відзначення 23-ї річниці Конституції України, про нову редакцію «Українського правопису» тощо.